

Till Regeringen

2023-01-17

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.registrator@regeringskansliet.se

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

kn.registrator@regeringskansliet.se

Använd statens skogar för att nå Sveriges och EU's miljömål!

”Regeringen bedömer att trenden är negativ och att nuvarande beslutade eller planerade styrmedel inte är tillräckliga för att nå miljökvalitetsmålet Levande skogar..... Skyddsvärda skogar fortsätter att avverkas vilket försämrar den ekologiska funktionaliteten och en hög andel skogliga naturtyper och skogslevande arter har en ogynnsam bevarandestatus. Fler skogslevande arter har blivit rödlistade sedan 2015..... Den årliga förlusten av värdefulla skogar är större än den skogsareal som ges ett formellt skydd..... För att bevara våra naturligt förekommande arter krävs en långsiktig fungerande konnektivitet med olika livsmiljöer i tillräckliga mängder. Brist på kunskap innebär en risk för negativ påverkan vid skogsbruk.” Så inleds regeringens budgetproposition avsnitt 3.17.3 för 2023, vilken riksdagen fastställde den 13 december.

Två dagar senare säger klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari vid FN's toppmöte om biologisk mångfald i Montreal: *”Var säker - Sverige är här för att stoppa och återställa förlusten av biologisk mångfald. Det är en fråga om överlevnad, för människor och för alla de fantastiska arter som lever på vår gröna och blå planet. Våra samhällen är djupt beroende av biologisk mångfald på så många sätt, inte minst för människors välbefinnande.”* Efter konferensens slut uttalar hon sig *”Jag kommer att se till att vi skyddar den värdefulla skog vi har”*

Utgångspunkten kan således tyckas god, probleminsikten är tydlig och viljan att åtgärda problemen finns. Tidigare regeringar och skogsindustrin har via aktiva kampanjer lyckats ge Sverige ett oförtjänt gott rykte, när det kommer till skog och skogsbruk. Detta goda rykte håller nu på att krackelera då både forskare och journalister avslöjat vad som verkligen sker i skogslandskapet. Den ideella naturvården har under decennier varnat för den utveckling som pågått under de senaste 60 åren där kalhyggesskogsbruk utarmat landskap efter landskap på skogliga ekosystem och dess biologiska mångfald. EU och FN kräver att vår civilisation ska ta ett större ansvar för kommande generationer när det gäller utmaningarna kring utarmning av biologisk mångfald och klimatförändringar.

I Montreal beslöts att minst 30% av både land- och vattenareal i ekologiskt representativa naturtyper ska skyddas 2030 – och detta gäller alla länder. För Sveriges del har vi idag skyddat omkring 6% av den produktiva skogen genom formellt skydd. Om man ställer högre krav på transparens, långsiktighet och kvalitet, så kanske även frivilliga avsättningar kan inkluderas, då hamnar man på cirka 11 procent. Vi är alltså som bäst en tredjedel i mål och har 8 år på oss.

Skydda Skogen har tagit fasta på de internationella besluten och regeringens probleminsikt samt uttalandena från klimat- och miljöminister Pourmokhtari. Det är nu hög tid att gå från insikt till genomförande. Vi presenterar här ett förslag på hur Sverige som land ska kunna ta stora kliv närmare de internationella besluten, på ett sådant sätt som både är mycket tids- och kostnadseffektivt.

Skyddsvärda skogar på statens mark.

Staten äger idag nästan en femtedel av den produktiva skogen i Sverige genom Sveaskog AB, Fastighetsverket och Fortifikationsverket. Cirka 10 % av Sveaskog AB's produktiva skogsmark är över 80 år och därmed avverkningsmogna, men dessa skogar har i huvudsak inte varit kalavverkade och bör omgående ges ett permanent skydd. På Sveaskogs marker finns vidare ett stort antal mindre reservat och värdekärnor. Det är angeläget att förstärka dessa biologiskt rika skogar med utvecklingsmarker och genom landskapsplanering där full tillgång ges till bolagets marker för såväl reservatsbildning som markbyten med privata skogsägare.

Fastighetsverket förvaltar i huvudsak fjällnära skogar, vilka generellt sett har mycket höga naturvärden. Årligen avverkas här en areal motsvarande ca 0,2 % av landets totala årliga avverkningsareal. Fastighetsverkets överskott från skogsaffärer är enligt SOU 2020:73 ca 17,5 miljoner kr/år. Fastighetsverket bör upphöra med allt skogsbruk i Norrlands inland. För Fortifikationsverket är uppdraget att myndigheten i första hand ska tillgodose Försvarsmakten med lämplig övningsterräng och även på dessa marker finns skogar med höga värden som bör skyddas.

Skogar för klimatarbetet och för framtida biologiska värden.

Genom att upphöra med skogsbruk på den statliga skogsmarken skapas en långsiktig kolsänka som blir ett viktigt bidrag till landets klimatarbete. I framtiden, på 100-150 års sikt, kan även de idag unga skogsplantagen utvecklas och bidra till den biologiska mångfalden tillhörande skogens ekosystem. Frånvaro av skogsbruk skapar naturliga processer i skogen som ger bättre förutsättningar för skogslevande arter att återkolonisera skogen, vilket de intensivt kalhyggesbrukade skogarna inte kan göra. Under överskådlig tid bör dock det primära målet för de unga plantagerna vara att användas för markbyten och landskapsplanering vid reservatsbildning.

Föreningen Skydda Skogens förslag till riksdag och regering för att nå svenska och internationella miljömål är att:

1. Ge länsstyrelserna och Naturvårdsverkets i uppdrag att bilda naturreservat av alla skogsområden som har höga naturvärden (naturskogar / kontinuitetsskogar) på Fastighetsverkets, Fortifikationsverkets och Sveaskogs innehav.
2. Ge Länsstyrelserna och Naturvårdsverket i uppdrag att bygga ut och förstärka befintliga och nya naturreservat med utvecklingsmarker där det är möjligt. Tillämpa landskapsplanering och restaureringsprinciper för att binda ihop och förstärka värdekärnor och reservat.
3. Ge Naturvårdsverket rätt att, utan arealbegränsning, få tillgång till mark från Fastighetsverket och Sveaskog för landskapsplanering och som ersättningsmark för att underlätta naturreservatsbildning på privat mark.
4. Ge Fastighetsverket, Sveaskog och Fortifikationsverket i uppdrag att sluta med skogsbruk. Statens skogar ska användas till kolsänka och restaurering av skogsbiologiska värden för framtiden som en viktig del av Sveriges åtagande på klimatområdet samt att gynna rennäring, rekreation och hälsa.

SKYDDA SKOGEN

Med tanke på att Sveaskogs och Fastighetsverkets skogsmarker kommer att få en mycket likartad skötsel enligt Skydda Skogens förslag, framstår det som rationellt att slå samman markinnehaven och bilda en ny statlig myndighet, *Domänverket 2.0*, med ansvar för skötseln av Sveaskogs och Fastighetsverkets skogsinnehav med en helt ny inriktning. Detta kommer också att innebära en radikal förenkling och förbilligande av processen att föra över naturreservats- och nationalparksmarker samt ersättningsmarker till Naturvårdsverket.

Genom Skydda Skogens förslag skulle Sverige kunna bli en föregångare i världen för att visa hur viktigt det gemensamma ägandet kan vara i tider av stora utmaningar för civilisationen som vi känner den. Förslaget löser inte alla utmaningar i skogen. Men det skulle snabbt ta Sverige mycket närmare en miljömålsuppfyllelse på ett kostnads- och tidseffektivt sätt i kombination med andra verktyg som sektorsansvar och höjda anslag till skydd av värdefull natur. Att öka statens ansvarstagande genom formellt skydd av statlig skog och samtidigt erbjuda ersättningsmarker vid reservatsbildning på privat mark skulle dessutom potentiellt minska konfliktytan med skogsägare avsevärt. Om staten går före skulle detta också ge skogssektorn ett incitament för ökat ansvar och inspirera till en reform till ett naturnära skogsskötselsystem.

För styrelsen i föreningen Skydda Skogen

Elin Götmark och Ulf von Sydow
Talespersoner

Kontaktuppgifter:

elin.gotmark@skyddaskogen.se

ulf.vonsydow@skyddaskogen.se